

Jagoda Nedić

**OSIGURANJE IMOVINE I LICA
KROZ OSNOVNE POJMOVE I
ZAKONSKU REGULATIVU**

**VISOKA POSLOVNO TEHNIČKA ŠKOLA
D O B O J**

SRBIJA
VISOKA POSLOVNO TEHNIČKA ŠKOLA

PREDGOVOR

**VISOKA POSLOVNO TEHNIČKA ŠKOLA
DOBOJ**

Knjiga "Osiguranje imovine i lica kroz osnovne pojmove i zakonsku regulativu" nastala je prije svega zahvaljujući Visokoj poslovnoj tehničkoj školi u Dobroju. Načinjena je kao prilagodba nastavnog programa za predmet "Osiguranje imovine i lica".

Prilikom izrade knjige "Osiguranje imovine i lica" kroz osnove i zakonsku regulativu nastala je potreba za izradom knjige koja će predstavljati osnovu za pripremu nastave na ovom području.

Knjiga "Osiguranje imovine i lica" kroz osnove i zakonsku regulativu nastala je kao rezultat rada nastavnika i stručnjaka u ovom području. Knjiga će biti korisna i za nastavnike koji se bave podučavanjem ovog predmeta, kao i stručnjacima koji se bave osiguranjem imovine i lica.

Jagoda Nedić

OSIGURANJE IMOVINE I LICA KROZ OSNOVNE POJMOVJE I ZAKONSKU REGULATIVU

Realizacija plana i programa iz ovog predmeta omogućava studentima da dobiju osnovne pojmove i zakonsku regulativu u ovom području. Knjiga će biti korisna i za nastavnike koji se bave podučavanjem ovog predmeta, kao i stručnjacima koji se bave osiguranjem imovine i lica.

Knjiga je rezultat rada nastavnika i stručnjaka u ovom području. Knjiga će biti korisna i za nastavnike koji se bave podučavanjem ovog predmeta, kao i stručnjacima koji se bave osiguranjem imovine i lica.

Knjiga je rezultat rada nastavnika i stručnjaka u ovom području. Knjiga će biti korisna i za nastavnike koji se bave podučavanjem ovog predmeta, kao i stručnjacima koji se bave osiguranjem imovine i lica.

© Visoka poslovna tehnička škola, Doboj, 2013.

ISBN

ISBN 978 9952 713 73 6

Doboj, 2013.

Izdavač:
VISOKA POSLOVNO TEHNIČKA ŠKOLA

Za izdavača:
Mr Ladin GOSTIMIROVIĆ

Autor:
Prof. dr Jagoda NEDIĆ

Recenzenti:
Prof. dr Marko CARIĆ
Prof. dr Zdravko JEŽ

Urednik:
Mr Ladin GOSTIMIROVIĆ

Lektor i korektor:
Mr Slavica GOSTIMIROVIĆ

Kompjuterska priprema:
Dragan KECMAN

Tiraž:
300

Štampa:
SZR „Grafičar” Doboj

© Visoka poslovno tehnička škola, Doboj, 2013.

ISBN
ISBN 978-99955-712-7-6

PREDGOVOR

Knjiga Osiguranje imovine i lica kroz osnovne pojmove i zakonsku regulativu namijenjena je prije svega studentima Visoke poslovno tehničke škole u Doboju. Sadržaj ove knjige prilagođen je nastavnom programu za predmet Osiguranje imovine i lica.

Pored toga, knjiga Osiguranje imovine i lica kroz pojmove i zakonsku regulativu može poslužiti svima koji rade na poslovima osiguranja ili se pripremaju za te poslove u osiguravajućim društvima ili kao preduzetnik kao posrednik u osiguranju. Knjiga takođe može poslužiti kao korisno štivo i onima koji se bave poslovanjem osiguranja kod osiguranika, kao i stručnim kadrovima koji obavljaju poslove kontrole i nadzora u oblasti osiguranja.

Osnovna ideja ove knjige bazirana je na sveobuhvatnom izučavanju osnovnih pojmova osiguranja, kroz definicije i opredjeljenja, kao i kroz zakonsku regulativu iz oblasti osiguranja i to: Zakon o društvima za osiguranje, Zakon o posredovanju osiguranja i Zakon o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostalim obaveznim osiguranjima od odgovornosti.

Realizacija plana i programa iz ovog predmeta omogućava studentima da ovladaju osnovnim pojmovima o osiguranju imovine i lica i to kroz pojam i značaj osiguranja, istorijski razvoj, elemente, načela i vrste osiguranja, te rizik i zakonska opredjeljenja osiguranja.

Knjiga je rezultat dugogodišnjih teorijskih i praktičnih iskustava autora, prije svega u oblasti osiguranja, kao i naučno-istraživačkog rada u stručnim institucijama u oblasti osiguranja. Knjiga se temelji na najnovijim saznanjima i dostignućima nauke i struke, kao i domaće i inostrane prakse u vodećim osiguravajućim i reosiguravajućim kompanijama.

Imajući u vidu ograničenja definisana nastavnim programom ova knjiga obrađuje i sadrži:

1. Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.1 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.2 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.3 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.4 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.5 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.6 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.7 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.8 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.9 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.10 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.11 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.12 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.13 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.14 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.15 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.16 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.17 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.18 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.19 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.20 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.21 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.22 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.23 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.24 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.25 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.26 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.27 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.28 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.29 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.30 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.31 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.32 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.33 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.34 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.35 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.36 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.37 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.38 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.39 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.40 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.41 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.42 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.43 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.44 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.45 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.46 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.47 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.48 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.49 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.50 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.51 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.52 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.53 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.54 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.55 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.56 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.57 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.58 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.59 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.60 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.61 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.62 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.63 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.64 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.65 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.66 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.67 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.68 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.69 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.70 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.71 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.72 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.73 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.74 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.75 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.76 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.77 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.78 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.79 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.80 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.81 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.82 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.83 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.84 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.85 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.86 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.87 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.88 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.89 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.90 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.91 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.92 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.93 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.94 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.95 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.96 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.97 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.98 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.99 Osnovni pojmovi osiguranja	11
1.100 Osnovni pojmovi osiguranja	11

SADRŽAJ

Predgovor	5
I UOPŠTE O OSIGURANJU	
1. Kratak pregled razvoja osiguranja	15
2. Osvrt na istorijski razvoj osiguranja u BiH	16
3. Ocjena stanja i osnovne pretpostavke razvoja industrije osiguranja u Bosni i Hercegovini	17
4. Harmonizacija prava osiguranja sa pravom Evropske Unije	19
II OSNOVNI POJMOVI U OSIGURANJU	21
1. Pojam osiguranja	23
2. Značaj osiguranja	24
3. Poslovi osiguranja	26
4. Elementi osiguranja	27
5. Osnovni principi osiguranja	29
6. Sigurnost, likvidnost, solventnost i rentabilnost kao ekonomske kategorije u osiguranju	30
6.1 Likvidnost	31
6.2 Solventnost	32
6.3 Rentabilnost u osiguranju	35
7. Subjekti ugovora o osiguranju	36
8. Društvo za osiguranje	38
8.1 Naknada za dozvolu za rad i poslovanje	41
8.2 Premija	41
9. Sredstva rezervi društva za osiguranje	42
9.1 Prenosna premija	42
9.2 Rezervisane štete	43
9.3. Masovne i katastrofalne štete	43
10. Suma osiguranja	44
10.1 Osiguranje na klasičnu sumu osiguranja	45
10.2 Osiguranje na ugovorenu vrijednost	46
10.3 Osiguranje na novu vrijednost	46
10.4 Osiguranje na prvi rizik	47
10.5 Osiguranje na taksirane vrijednosti	47
10.6 Popusti i doplaci	47
10.7 Bonus i malus	48
10.8 Učešće u šteti - franšiza	48
11. Sredstva društva za osiguranje	49
11.1 Sredstva tehničkih rezervi sigurnosti društva za osiguranje	49
11.2 Sredstva matematičke rezerve	49

11.3 Sredstva fonda preventive društva za osiguranje	49
12. Polisa	50
12.1 Vrste polisa	51
12.2 Podnošenje polise osiguranja	51
12.3 Dužnost uručenja uslova osiguranja ugovoraču osiguranja	52
12.4 Lista pokrića	52
12.5 Osiguranje bez polise	53
13. Portfelj osiguranja za sve ugovore jedne, više ili svih vrsta osiguranja	53
14. Fondovi	55
14.1 Izvori rezervi (fondova) u društvu za osiguranje	55
15. Saosiguranje	56
16. Nadosiguranje	58
16.1 Naknadno smanjenje vrijednosti	59
17. Višestruko i dvostruko osiguranje	59
17.1 Dvostruko	60
17.2 Podosiguranje	61
17.3 Reosiguranje	62
18. Fakultativno i ugovorno reosiguranje	64
19. Proporcionalno i neproporcionalno reosiguranje	65
20. Vidovi reosiguranja ili tipovi pokrića	66
21. Samoprdržaj	70
III RIZIK	77
1. Rizik kao osnova osiguranja	77
2. Pojam rizika	78
3. Definicija rizika	79
4. Veza nezvjesnosti i rizika	80
5. Opasnost	81
6. Hazard	82
7. Neposredan uzrok	82
8. Štetni događaj	83
9. Šteta	83
9.1. Totalne i djelimične štete	84
9.2. Direktna i indirektna šteta	84
10. Veličina rizika	85
11. Frekvencija i intenzitet rizika	85
12. Klasifikacija rizika	86
12.1 Čisti i špekulativni rizik	87
12.2 Statički i dinamički rizik	87
12.3 Objektivni i subjektivni rizik	88
12.4 Fundamentalni - opšti - pojedinačan rizik	89
12.5 Raspodjeljiv i neraspodjeljiv rizik	90
12.6 Mjerljivi i nemjerljivi rizici	90
12.7 Osiguriv i neosiguriv rizik	90

12.8. Poslovni rizik	90
13. Rizici koji se tek pojavljuju	91
14. Proces upravljanja rizikom	92
15. Načela upravljanja rizikom	92

IV PODJELA OSIGURANJA

1. Prema načinu odlučivanja	97
2. Prema predmetu osiguranja	97
3. Prema vrijednosti rizika koje pokrivaju	97
4. Prema tome ko je osiguranik	99
5. Podjela osiguranja u pomorskim zemljama	99
6. Podjela osiguranja sa stanovišta bilansiranja i utvrđivanja poslovnog rezultata	99
7. Životno osiguranje (član 5 odluke)	102
8. Vrste poslova sličnih socijalnih osiguranja	104

V POSREDOVANJE

1. Pojam i definicije	107
1.1. Pojam	107
1.2. Definicije	107
2. Posredovanje uopšte	108
3. Odnos ugovora o osiguranju i ugovora o posredovanju	110
4. Posrednici i zastupnici u eu	111
5. Pojam posrednika i posredovanje u osiguranju po eu	115
6. Posrednici i zastupnici u zakonodavstvu BiH	116
7. Vrste posrednika u osiguranju	118
8. Uslovi za registraciju i obavljanje djelatnosti posrednika u osiguranju	118
9. Pravno određivanje zastupnika u osiguranju u smislu zakona o posredovanju u osiguranju	119
9.1. Pojam i određivanje posredovanja u osiguranju	119
10. Ko može obavljati poslove zastupnika u osiguranju u smislu zakona o posredovanju u osiguranju	121
11. Nadzor nad posrednicima u osiguranju	123
12. Prava, obaveze i odgovornosti radnika u društvu, posrednika i zastupnika u osiguranju	128
13. Posredovanje u osiguranju u smislu zakona o posredovanju u osiguranju ..	131
14. Zastupnik u osiguranju u smislu zakonskih određenja	134
15. Nadzor nad posrednicima u osiguranju	139

VI ZAKONSKA REGULATIVA U OBLASTI OSIGURANJA

1. Zakon o agenciji za osiguranje	143
1.1. Osnivanje, status, sjedište i sastav agencije	144
1.2. Upravni odbor, direktor i finansiranje	144
1.3. Ciljevi agencije	145

1.4. Zadaci u radu agencije	145
1.5 Rad agencije (član 4)	147
1.6. Finansiranje agencije (član 5)	147
1.7. Rješavanje sporova između agencija za nadzor osiguranja (član 7 zakona)	147
1.8. Primjena odluka upravnog odbora agencije (član 8)	148
1.9. Biro zelene karte (član 10)	148
2. Zakon o društvima za osiguranje	149
2.1 Društva za osiguranje i društva za uzajamno osiguranje (član 49-71) ..	150
2.2 Zakon o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju	150
2.4 Nadzor o osiguranju	153
2.5 Profesionalna tajna	158
2.6 Aktuari (član 20 zakona)	159
2.7 Finansiranje	160
2.8 Medusobna saradnja agencije i društva (član 22 zakona)	160
2.9. Zaštita osiguranika (članovi 23 - 25)	160
2.10 Ombudsman u osiguranju (član 25)	161
3. Društva za osiguranje (članovi 26 – 30 zakona)	162
3.1.Osnivanje društva	162
3.2 Prestanak važenja i oduzimanje dozvole za rad	163
3.3.Vrste osiguranja	165
3.4. Odvojena odobrenja za životno i neživotno osiguranje	166
3.5. Društvo iz fbih i društvo iz rs-a	166
3.6. Osnivanje podružnica između entiteta	167
3.7 Društvo za osiguranje i društvo za uzajamno osiguranje	167
3.8.Društvo za uzajamno osiguranje	167
3.9. Organi upravljanja	168
3.10 Margina solventnosti i garantni fond	168
4. Značaj položaja i kvalifikovani udjeli	176
4.1 Lica na značajnim položajima u društvu	176
4.2 Kvalifikovani udjeli u društvu	176
4.3 Propust poštivanja odredabi o kvalifikovanim udjelima	178
4.4 Upravljanje rizicima	178
4.5 Prenos portfelja osiguranja	179
5. Mjere reorganizovanja, likvidacije i zaštite osiguranika	180
5.1. Mjere reorganizovanja	181
5.2 Interna revizija	181
5.3. Likvidacija	182
5.4. Zajedničke odredbe za stečaj i likvidaciju	183
5.5 Zaštita osiguranika	186
6. Kaznene i prelazne odredbe	186
6.1 Kaznene odredbe	186
6.2 Prekršaji	186
6.3 Vođenje postupka	186

VII ZAKON O OSIGURANJU OD ODGOVORNOSTI ZA MOTORNA VOZILA I O OSTALIM OBAVEZNIH OSIGURANJIMA OD ODGOVORNOSTI

1. Osiguranje od odgovornosti	189
1.1 Pravna priroda ugovora o osiguranju od odgovornosti	192
1.2 Obveznici osiguranja	192
1.3 Izuzeci od obaveze osiguranja	195
1.4. Kontrola osiguranja	195
1.5. Obim pokrivanja odgovornosti	196
1.6. Procedure i regresni	198
2. Pretpostavka odgovornosti štete	202
3. Subjekti	203
4. Štetna radnja	203
5. Šteta	204
5.1 Vrste šteta	204
5.2 Uzročne veze	206
5.3 Protipravnost	206
5.4. Regresno pravo	208
5.5 Pravo tužbe	211
5.6 Troškovi parničnog postupka	212
6. Zaštitni fond	214
6.1 Osnivanje i status zaštitnog fonda	214
6.2. Obaveze zaštitnog fonda	214
6.3. Članstvo u zaštitnom fondu	215
6.4 Upravljanje zaštitnim fondom Skupština	215
6.5. Upravni odbor i direktor	216
6.6. Nadležnost agencije za nadzor	216
7. Informativni centar	217
7.1 Djelokrug i nadležnosti informativnog centra	218
8. Druge vrste obaveznog osiguranja	219
9. Prelazne odredbe	221
10. Granično osiguranje	221
11. Kaznene odredbe	221

VIII ISO STANDARDI I KOMPJUTERSKA PODRŠKA

1. Principi funkcionisanja sistema upravljanje kvalitetom	226
2. Izrada dokumenata	227

IX LITERATURA